

תנ"ך

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון — (16x3) — 48 נקודות
פרק שני — (16x2) — 32 נקודות
פרק שלישי (חובה) — (20x1) — 20 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — המנהיגות של משה ודוד (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. קרא שמות, ו', 12-1.

א וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה עֲתָה תֵרְאֶה
 אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעֹה כִּי בִיד חֲזָקָה יִשְׁלַחַם וּבִיד חֲזָקָה יִגְרֹשֶׁם
 ב מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 ג אֲנִי ה': וְאַדְרָא אֶל-אַבְרָהָם אֶל-יִצְחָק וְאֶל-יַעֲקֹב בְּאֵל
 ד שְׁדֵי וּשְׁמֵי ה' לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם: וְגַם הַקְּמֹתִי אֶת-בְּרִיתִי
 אִתְּךָ לְתֵת לָהֶם אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֵת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם אֲשֶׁר-
 ה גְּרוּ בָהּ: וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת-נְאֻמַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם
 ו מַעֲבֹדִים אַתְּם וְאֶזְכֹּר אֶת-בְּרִיתִי: לָכֵן אֲמַד לְבַנְי-יִשְׂרָאֵל
 אֲנִי ה': וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי
 אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֹרֹעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים
 ז גְּדֹלִים: וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעֹתֶם
 כִּי אֲנִי ה': אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם:
 ח וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַלְתִּי אֶת-יְדֵי לְתֵת אֹתָהּ
 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מִוֹרְשָׁה אֲנִי ה':
 ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בֵּן אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל-מֹשֶׁה מִקְּצֶד
 רֹיחַ וּמֵעַבְדָּה קִשָּׁה:
 י א וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: בֹּא דַבֵּר אֶל-פְּרַעְיָה מֶלֶךְ
 יב מִצְרַיִם וּשְׁלַח אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לִפְנֵי
 ה' לֵאמֹר הֵן בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֹא-שָׁמְעוּ אֵלָי וְאִיךָ יִשְׁמַעֲנִי
 פְרַעְיָה וְאִנִּי עֶרְל שְׁפָתַיִם:

- א.** משה פונה אל ה' בשמות, ה', 22-23 ושואל "למה הרעתה לעם הזה".
קרא את דברי הפרשנות של חגי משגב על הקשר בין הכתוב בפסוקים אלה ובין הכתוב בשמות, ו', שלפניך.
למעשה, זו בדיוק התשובה האלוהית לשאלתו של משה: לא הרעותי לעם הזה, כפי שזעקת בפרק הקודם, מכיוון שלא רק שחרור עבדים עומד על הפרק, אלא תכנית גדולה יותר, הבטחה קדומה, שהגיע זמנה. ו'אני ה' ' היא כמין ססמה המאשרת את הדבר.
(משגב, ח' [2016]. הססמה: אני ה'. 929 שמות אוחר ב-13 בספטמבר, 2016 מ' <http://www.929.org.il>)
- (1) הסבר מהי אותה "תכנית גדולה" [...] שהגיע זמנה". תוכל להיעזר ב**בראשית**, ט"ו, 7.
(4 נקודות)
- (2) דברי ה' בשמות ו', 4-5 יכולים להשתמע כביקורת על משה. הסבר קביעה זו על פי דבריו של משגב ועל פי ההתגלות הקודמת של ה' למשה (**שמות**, ג'). (6 נקודות)
- ב.** קרא פסוקים 9-11 בקטע שלפניך ואת דברי יובל אלבשן:
[...] כמה בורות וחוסר הבנה טמונים בציפייה [...] שהשינוי יבוא מלמטה, שהעניינים והמוכחים והרמוסים הם אלה שיובילו את המאבק נגד דיכויים [...].
(אלבשן, י' [2016]. מצוקה משתקת. 929 שמות. אוחר ב-13 בספטמבר, 2016 מ' <http://www.929.org.il>)
- הסבר מדוע הטיל ה' את השליחות הנזכרת בפסוק 11 דווקא על משה, ולא פנה אל העם שיושיע את עצמו. בסס את דבריך על הכתוב ועל דבריו של אלבשן. (6 נקודות)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵךְ-רֹד בְּנִי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: סָרוּ מִיָּד מִן-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם
עֵגֶל מִסַּבֵּה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ-לוֹ וַיִּזְבְּחוּ-לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה
רְאִיתִי אֶת-הָעַם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם-קִשָּׁה-עֲרֹף הוּא: וְעַתָּה הִנֵּחָה
לִּי וַיִּחַר-אַפִּי בָהֶם וּבְכֹל אֲשֶׁר וַאֲכַלְס וַאֲעֲשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָדוֹל: וַיַּחַל מֹשֶׁה
אֶת-פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לְמָה ה' יִחַרְה אֶפְךָ בְּעַמְּךָ אֲשֶׁר
הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גָּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה: לָמָּה יֹאמְרוּ
מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לְהִרְגָם אֹתָם בַּהָרִים וּלְכַלְתָּם
מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה שׁוּב מִחֲרוֹן אֶפְךָ וְהִנַּחַם עַל-הִרְעָה לְעַמְּךָ:
זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם
בְּךָ וַתְּדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרַבָּה אֶת-זִרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכֹל-
הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזִרְעֲכֶם וּנְחַלּוּ לְעַלְמִים: וַיִּנַּחַם
ה' עַל-הִרְעָה אֲשֶׁר דִּבַּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ:
וַיְפֹן וַיִּרַד מֹשֶׁה מִן-הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת הַעֲדַת בְּיָדוֹ לַחַת כְּתָבִים
מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתָבִים: וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
הַזֶּה וְהַמְכַתֵּב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל-הַלַּחַת: וַיִּשְׁמַע
יְהוָה אֶת-קוֹל הָעַם בְּרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל-מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה
בְּמַחֲנֶה: וַיֹּאמֶר אִין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאִין קוֹל עֲנוֹת חַלּוּשָׁה
קוֹל עֲנוֹת אֲנֹכִי שָׁמַע: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיִּרְא
אֶת-הָעֵגֶל וּמַחֲלַת וַיִּחַר-אַף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת-הַלַּחַת
וַיִּשְׂפֹר אֹתָם תַּחַת הָהָר: וַיִּקַּח אֶת-הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף
בְּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר-דָּק וַיִּזֹּר עַל-פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשָּׂק אֶת-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן מַה-עָשִׂה לְךָ הָעַם הַזֶּה
כִּי-הִבַּאתָ עָלָיו חַטָּאת גְּדוֹלָה: וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל-יָחִיד אֶף
אֲדֹנָי אֵתָּה יַדְעֵתָ אֶת-הָעַם כִּי בָרַע הוּא: וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה-
לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכּוּ לִפְנֵינוּ כִּי-זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר
הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה-הָיָה לוֹ:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא)

וַאֲמַר לָהֶם
 לְמִי זֶהָב הַתְּפָרָקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וְאֶשְׁלַכְהוּ בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא הַעֲגֹל
 הַזֶּה: וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת־הָעַם כִּי פָרַע הוּא כִּי־פָרַעַה אֲהֲרֹן
 לְשִׁמְצָה בְּקִמְיָהֶם: וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי
 לַ־ה' אֵלַי וַיֵּאֲסֹפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי לֵוִי: וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר
 ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ עַל־יָרְכוֹ עִבְרוּ וּשׁוּבוּ
 מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה וְהִרְגוּ אִישׁ־אֶת־אָחִיו וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ
 וְאִישׁ אֶת־קָרְבוֹ: וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי־לֵוִי כְדִבַּר מֹשֶׁה וַיִּפֹּל מִן־הָעַם
 בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵלֹאֵו יָדְבַם
 הַיּוֹם לַ־ה' כִּי אִישׁ בָּבְנוּ וּבְאָחִיו וּלְתַת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרַכָּה:
 וַיְהִי מִמַּחֲרֹת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעַם אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה
 גְּדֹלָה וַעֲתָה אֵעֲלֶה אֶל־ה' אֲוִלִי אֲכַפְרָה בְּעַד חֲטָאתְכֶם:
 וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל־ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי חֲטָאָה הִזֵּה חֲטָאָה גְּדֹלָה
 וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב: וַעֲתָה אֶס־תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאֶס־אִין
 מִחֲנִי נָא מִסַּפְרְךָ אֲשֶׁר פָּתַבְתָּ: וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה מִי
 אֲשֶׁר חֲטָא־לִי אֲמַחֲנוּ מִסַּפְרֵי: וַעֲתָה לֶךְ וְנַחֵה אֶת־הָעַם אֶל
 אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לֶךְ הִנֵּה מִלֹּאכִי יֵלֶךְ לִפְנֶיךָ וּבַיּוֹם פִּקְדֵי וּפְקֹדֹתַי
 עֲלֵהֶם חֲטָאתָם: וַיִּגַּף ה' אֶת־הָעַם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־
 הַעֲגֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֲהֲרֹן:

- א. (1) קרא פסוקים 7-14 בקטע שלפניך ואת הפירוש של רש"י.
 עדיין לא שמענו שנתפלל משה עליהם, והוא אומר: "הניחה לי?" אלא כאן פתח לו פתח והודיעו שהדבר תלוי בו [...]
 מדברי רש"י עולה כי ה' ביקש ללמד את משה שיעור במנהיגות. הסבר קביעה זו.
 (5 נקודות)
- (2) לדעתך, האם הרצון של משה למחול לעם על טעות קשה היא תכונה ראויה למנהיג?
 נמק את דבריך. (5 נקודות)
- ב. יש הטוענים כי פרשת עגל הזהב מסמנת נקודת מפנה אצל משה: מאדם החושב כי המנהיגות נכפתה עליו, למנהיג אסרטיבי ויוזם.
 קרא פסוקים 15-32 בקטע שלפניך. הפעולות של משה בפסוקים אלה מלמדות על מנהיגות יוזמת ואסרטיבית. הבא שתי ראיות לביסוס קביעה זו, והסבר אותן. (6 נקודות)

ח ותֹסֵף הַמְלַחְמָה
 לְהִיזֵת וַיֵּצֵא דָוִד וַיִּלְחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ בָּהֶם מְכָה גְדוֹלָה וַיִּנְסוּ
 ט מִפָּנָיו: וַתְּהִי רוּחַ ה' וַרְעָה אֶל-שָׂאוּל וְהוּא בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב
 י וּחְנִיתוֹ בְּיָדוֹ וְדוֹד מְנַגֵּן בַּיָּד: וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוּל לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדוֹד
 וַיִּבְקֹד וַיִּפְטֹר מִפָּנָיו שָׂאוּל וַיַּךְ אֶת-הַחֲנִית בְּקִיר וְדוֹד נָס וַיִּמְלֹט
 יא בַּלַּיְלָה הוּא: וַיִּשְׁלַח שָׂאוּל מַלְאָכִים אֶל-בֵּית
 דָּוִד לְשִׂמּוֹ וְלְהַמִּיתוֹ בְּבִקְרָה וַתִּגְדַּל לְדָוִד מִיָּבֵל אֲשֶׁתוֹ לֵאמֹר
 יב אִם-אֵינְךָ מִמְּלֶטֶת אֶת-נַפְשְׁךָ הַלַּיְלָה מֵחַר אֶתָּה מוֹמֵת: וַתִּרְדַּ
 יג מִיָּבֵל אֶת-דָּוִד בְּעֵד הַחֲלוּן וַיֵּלֶךְ וַיְבָרַח וַיִּמְלֹט: וַתִּקַּח מִיָּבֵל
 אֶת-הַתְּרָפִים וְתִשָּׂם אֶל-הַמֶּטֶה וְאֵת כְּבִיר הָעַיִם שָׂמָה
 יד מְרֵאשֶׁתוֹ וַתִּכְסֶם בַּבָּגָד: וַיִּשְׁלַח שָׂאוּל מַלְאָכִים
 טו לְקַחַת אֶת-דָּוִד וְתֹאמֶר חֲלֵה הוּא: וַיִּשְׁלַח
 שָׂאוּל אֶת-הַמַּלְאָכִים לְרַאוֹת אֶת-דָּוִד לֵאמֹר הֲעִלּוּ אֹתוֹ
 טז בַּמֶּטֶה אֵלַי לְהַמָּתוֹ: וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וְהִנֵּה הַתְּרָפִים אֶל-
 יז הַמֶּטֶה וּכְבִיר הָעַיִם מְרֵאשֶׁתוֹ: וַיֹּאמֶר שָׂאוּל
 אֶל-מִיָּבֵל לְמָה לָּמָּה רָמִיתָנִי וַתִּשְׁלַחֵנִי אֶת-אֵיבֵי וַיִּמְלֹט
 וַתֹּאמֶר מִיָּבֵל אֶל-שָׂאוּל הוּא-אָמַר אֵלַי שְׁלַחֵנִי לְמָה אִמִּיתְךָ:
 יח וְדָוִד בָּרַח וַיִּמְלֹט וַיָּבֵא אֶל-שְׂמוּאֵל הַדְּמִיָּה וַיַּגִּד-לּוֹ אֵת כָּל-
 אֲשֶׁר עָשָׂה-לּוֹ שָׂאוּל וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׂמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ בְּנוֹת:

בְּנוֹת

א. קרא פסוקים 8-10 בקטע שלפניך.

(1) הסופר המקראי משתמש בפועל ה-כ-ה בפסוקים אלה כדי לתאר הן את מעשי

דוד הן את מעשי שאול. מה הייתה המטרה בשימוש בפועל זהה בתיאור מעשי שתי

הדמויות? הסבר את דבריך. (5 נקודות)

(2) יש הטוענים שבין פסוק 8 ובין פסוקים 9-10 יש קשר של סיבה ותוצאה. הסבר קשר

זה. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 11-12, 17 בקטע שלפניך וגם יהושע, ב', 15-20. בשני הסיפורים מתוארת

אישה הממלטת גבר מחלון הבית. הסבר כיצד ההשוואה בין שני הסיפורים מאירה באור

שלילי את התנהגותו של דוד בפסוק 12 בקטע שלפניך. (7 נקודות)

שים לב:
המשך הבחינה בעמוד 8

טו ותבא בת-שבע אל-המלך החדרה והמלך וקן מאד
 טז ואבישג השונמית משרת את-המלך: ותקד בת-שבע
 יז ותשתחו למלך ויאמר המלך מה-לך: ותאמר לו אדני אתה
 נשבעת בַּיהוָה אלהיך לאמתך כי-שלמה בנגך ימלך אחרי
 יח והוא ישב על-כסאי: ועתה הנה אדניה מלך ועתה אדני
 טט המלך לא ידעת: ויזבח שור ומדיא-וצאן לרב ויקרא לכל-
 בני המלך ולאביתר הפהן וליאב שר הצבא ולשלמה עבדך
 כ לא קרא: ואתה אדני המלך עיני כל-ישראל עליך להגיד
 כא להם מי ישב על-כסא אדני-המלך אחרי: והיה כשכב
 כב אדני-המלך עם-אבתיו והייתי אני ובני שלמה חטאים: והנה
 כג עודנה מדברת עם-המלך ונתן הנביא בא: ויגידו למלך
 לאמור הנה נתן הנביא ויבא לפני המלך וישתחו למלך על-
 כד אפיו ארצה: ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת אדניהו
 כה ימלך אחרי והוא ישב על-כסאי: כי וירד היום ויזבח שור
 ומדיא-וצאן לרב ויקרא לכל-בני המלך ולשרי הצבא
 ולאביתר הפהן והנם אכלים ושתים לפניו ויאמרו יחי המלך
 כו אדניהו: ולי אני-עבדך ולצדק הפהן ולבניהו בן-יהוידע
 כז ולשלמה עבדך לא קרא: אם מאת אדני המלך נהיה הדבר
 הזה ולא הזדעת את-עבדיך מי ישב על-כסא אדני-המלך
 חא אחרי: ויען המלך דוד ויאמר קראו-לי לבת-שבע ותבא
 כט לפני המלך ותעמד לפני המלך: וישבע המלך ויאמר חי-
 ה' אשר-פדה את-נפשי מכל-צרה:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא)

ל בַּיּוֹם הַהוּא יֵשֵׁב עַל-בְּסֵאֵי תַחְתֵּי כִּי בֶן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה: וְתִקַּד
 בַּת-שֶׁבַע אֶפְסִים אֶרֶץ וְתִשְׁתַּחֲוּ לַמֶּלֶךְ וְתֹאמַר יַחִי אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ
 דָּוִד לְעַלְמִם: וַיֹּאמֶר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד קָרָא לִי לְצִדּוֹק
 הַכֹּהֵן וּלְנֹתָן הַנְּבִיא וּלְבָנֵיהֶן בֶּן-יְהוֹיָדָע וַיָּבִאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קַחוּ עִמְכֶם אֶת-עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם
 אֶת-שְׁלֹמֹה בְנִי עַל-הַפֶּרֶדָּה אֲשֶׁר-לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל-
 גִּחֹן: וּמִשַּׁח אֹתוֹ שָׁם צִדּוֹק הַכֹּהֵן וְנֹתָן הַנְּבִיא לַמֶּלֶךְ עַל-
 יִשְׂרָאֵל וְתִקְעֶתֶם בְּשׁוֹפָר וְאִמְרַתֶּם יַחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: וְעַלִּיתֶם
 אַחֲרָיו וּבֹא וַיֵּשֶׁב עַל-בְּסֵאֵי וְהוּא יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי
 לְהִיּוֹת נָגִיד עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְהוּדָה:

א. קרא את הקטע מדברי הלל דיוויס שלפניך.

וכאן, בשיא זקנתו, מגיע דוד גם לשיא גאונותו.

(דיוויס, ה. [2016]. להיות בזמן הנכון ובמקום הנכון. 929 מלכים א. אוהור ב-13 בספטמבר, 2016

(<http://www.929.org.il>)

ציין מפסוקים 32-35 שלוש הוראות שציווה דוד, והסבר כיצד כל אחת מהן מלמדת על

גאונותו. (9 נקודות)

ב. אחרים טוענים שההוראות של דוד בפסוקים 32-35 אינן מעידות על גאונותו, אלא

מלמדות על הצלחתם של נתן ובת שבע לתמרן את המלך הזקן.

הבא מפסוקים 15-31 דוגמה אחת היכולה לבסס טענה זו, והסבר אותה. (7 נקודות)

פרק שני — נשים במקרא (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה — 16 נקודות).

5. קרא יהושע, ב', 17-1.

א וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן מִן־הַשְּׂטִיִּים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגְּלֵי חֶרֶשׁ
 לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְדִיחוּ וְיִלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית אִשָּׁה
 ב זוֹנָה וּשְׂמָה רַחֵב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה: וַיֹּאמֶר לַמֶּלֶךְ יְדִיחוּ לֵאמֹר
 הִנֵּה אַנְשִׁים בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחֲפֹד אֶת־הָאָרֶץ:
 ג וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְדִיחוּ אֶל־רַחֵב לֵאמֹר הוֹצִיָּאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים
 ד אֵלֶיךָ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתְךָ כִּי לַחֲפֹד אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ: וַתִּקַּח
 הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתַּצְפֵּנוּ וַתֹּאמֶר כֵּן בָּאוּ אֵלַי
 ה הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאִין הֵמָּה: וַיְהִי הַשֶּׁעַר לְסָגוֹר בְּחֹשֶׁךְ
 וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אַנְּהָ הִלְכוּ הָאֲנָשִׁים רָדְפוּ מֵהָר
 ו אַחֲרֵיהֶם כִּי תִשְׁגֹּסוּם: וְהִיא הֶעֱלֵתָם הַגָּגָה וַתִּטְמְנֶנּוּ בַּפֶּשֶׁתַי
 ז הָעֵץ הָעֲרֻכּוֹת לֵה עַל־הַגָּג: וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ
 הַיַּרְדֵּן עַל הַמַּעְבְּרוֹת וְהַשֶּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרָי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ
 ח הַרְדָּפִים אַחֲרֵיהֶם: וְהִמָּה טָרַם יִשְׁכְּבוּן וְהִיא עֲלֵתָה עֲלֵיהֶם
 ט עַל־הַגָּג: וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן ה' לָכֶם
 אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נִפְלָה אִימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְגָּו כָּל־יִשְׁבֵי
 י הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ ה' אֶת־מִי
 יס־סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשְׁנֵי מַלְכֵי
 יא הָאֲמֹדִי אֲשֶׁר בַּעֲבַר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וְלַעֹג אֲשֶׁר הִחְרַמְתֶּם
 אוֹתָם: וְנִשְׁמַע וַיִּמַּס לְבַבְנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ
 יב מִפְּנֵיכֶם כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשִׁמְיִם מִמַּעַל וְעַל־
 הָאָרֶץ מִתַּחַת: וְעַתָּה הַשְׁבֵּעוּ־נָא לִי ב' ה' כִּי־עָשִׂיתִי עִמָּכֶם
 חֶסֶד וְעָשִׂיתֶם גַּם־אֵתָם עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנָתַתֶּם לִי אוֹת
 יג אָמֵת: וְהַחֲיִיתֶם אֶת־אָבִי וְאֶת־אִמִּי וְאֶת־אֲחֵי וְאֶת־אֲחוֹתַי
 וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־נַפְשֹׁתֵינוּ מִמוּת:

אחיותי

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא)

וַיֹּאמְרוּ יִד
 לָהּ הָאֲנָשִׁים נִפְשָׁנוּ תַחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם לֹא תִגִּידוּ אֶת־
 דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתַת־הָּ לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד
 ט וְאָמַת: וְתוֹרְדִם בְּחָבֵל בְּעַד הַחֲלוֹן כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר הַחֹמָה
 טו וּבְחֹמָה הִיא יוֹשְׁבֹת: וְתֹאמְרוּ לָהֶם הֲהִרָה יִלְכוּ פֶן־יִפְגְּעוּ
 בְּכֶם הַרְדָּפִים וְנִחַפְתֶּם שְׂמָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוּב הַרְדָּפִים
 יז וְאַחֵר תֵּלְכוּ לְדַרְכְּכֶם: וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נָקִים אֲנַחְנוּ
 מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ:

א. קרא פסוק 1 בקטע שלפניך ואת דברי יוסף בן מתתיהו.

כי תחילה באו וסקרו את עירם כולה באיך מפריע והסכימו ביניהם אילו חלקים של החומות חזקים הם ואילו אינם נותנים ביטחון לתושבים במידה שווה [...] וכשהגיע הערב סרו לפונדק בסביבת החומה, מקום שם הובאו גם קודם לסעוד.

(בן מתתיהו, ל', תרגם מיוונית, הוסיף מבוא, הערות וביאורים, מפות ותמונות, אברהם שליט [1944])

קדמוניות היהודים ה, א, ב, ירושלים-תל אביב: הוצאת מוסד ביאליק על ידי "מסדה")

על פי פסוק 1, הדרך שבה ביצעו המרגלים את ההוראה של יהושע מעוררת שאלה.

ציין מהי השאלה, והסבר את התשובה של יוסף בן מתתיהו על שאלה זו. (6 נקודות)

ב. יאיר זקוביץ טוען כי "המספר טורח לשים בפיה של רחב פסוקים משירת הים".

(מתוך ההרצאה המצולמת "הזוג המוזר")

(1) מה בדברי רחב אל המרגלים הוא הרמז אל שירת הים (שמות, ט"ו)? (4 נקודות)

(2) לדברי זקוביץ, הרמז זה משירת הים מציג את רחב באור חיובי ואת יהושע באור

אירוני. הסבר דברים אלה. (6 נקודות)

וַיֵּדַע יוֹאֵב בֶּן־
 צִרְיָה בֶן־לֵב הַמֶּלֶךְ עַל־אֲבִשְׁלוֹם: וַיִּשְׁלַח יוֹאֵב תְּקוּעָה וַיִּקַּח
 מִשֶּׁם אִשָּׁה חֲכֹמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲתֵאֱבֹלֶינָא וּלְבָשִׁינָא
 בְּגָדֵי־אֵבֶל וְאֶל־תִּסּוּכִי שֶׁמֶן וְהִיִּית כְּאִשָּׁה זֹה יָמִים רַבִּים
 מִתְּאֵבֶלֶת עַל־מָת: וּבָאת אֶל־הַמֶּלֶךְ וּדְבַרְתְּ אֵלָיו כַּדְּבַר
 הַזֶּה וַיִּשֶׁם יוֹאֵב אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיהָ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקַעִית
 אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל עַל־אִפֶּיהָ אֲרֻצָּה וַתִּשְׁתַּחֲו וַתֹּאמֶר הוֹשַׁעַה
 הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ וַתֹּאמֶר
 אֲבַל אִשָּׁה־אֲלֹמְנָה אֲנִי וַיְמַת אִישִׁי: וּלְשַׁפְּחֹתְךָ שְׁנֵי בָנִים
 וַיִּנְצְוּ שְׁנֵיהֶם בְּשָׂדֶה וְאִין מִצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיְכּוּ הָאֶחָד אֶת־הָאֶחָד
 וַיְמַת אֹתוֹ: וְהִנֵּה קָמָה כָּל־הַמְּשַׁפָּחָה עַל־שַׁפְּחֹתְךָ וַיֹּאמְרוּ
 תֵּנֵנוּ אֶת־מִכָּה אַחִיו וְנִמְתָּהוּ בְּנַפְשׁ אַחִיו אֲשֶׁר הֵרַג וְנִשְׁמִידָה
 גַּם אֶת־הַיּוֹרֵשׁ וְכַפּוּ אֶת־גְּחֹלְתִי אֲשֶׁר נִשְׂאָרָה לְבִלְתִּי שׁוֹם־
 לְאִישִׁי שֵׁם וּשְׂאֵרִית עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה: וַיֹּאמֶר
 הַמֶּלֶךְ אֶל־הָאִשָּׁה לְכִי לְבֵיתְךָ וְאֲנִי אֲצַוֶּה עָלֶיךָ: וַתֹּאמֶר
 הָאִשָּׁה הַתְּקוּעִית אֶל־הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ הָעוֹן וְעַל־בֵּית
 אָבִי וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ וְכִי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַבֵּר
 אֵלֶיךָ וְהִבָּאתוּ אֵלַי וְלֹא־יִסִּיף עוֹד לִגְעַת בְּךָ: וַתֹּאמֶר יִזְכֶּר־
 נָא הַמֶּלֶךְ אֶת־הָאֱלֹהֶיךָ מִהֲרַבִּית גְּאֹל הַדָּם לְשַׁחַת וְלֹא
 יִשְׁמִידוּ אֶת־בְּנֵי וַיֹּאמֶר חִי־הָאֱסִיפֹל מִשְׁעֶרֶת בְּנֶךְ
 אֲרֻצָּה: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תִּדְבַר־נָא שַׁפְּחֹתְךָ אֶל־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ
 דְּבַר וַיֹּאמֶר דְּבָרֵי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה וְלָמָּה
 חִשְׁבַתָּה כִּזְאת עַל־עַם אֱלֹהִים וּמְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ הַדְּבַר הַזֶּה
 כְּאִשֶּׁם לְבִלְתִּי הַשִּׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת־נַדְחוֹ: כִּי־מוֹת נָמוֹת וְכֹמִים
 הַנְּגָרִים אֲרֻצָּה אֲשֶׁר לֹא יֹאסְפוּ וְלֹא־יִשָּׂא אֱלֹהִים נַפְשׁ וְחִשָּׁב
 מַחְשְׁבוֹת לְבִלְתִּי יָדָח מִמֶּנּוּ נִדְחָ: וְעַתָּה אֲשֶׁר־בָּאתִי לְדַבֵּר
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנָי אֶת־הַדְּבַר הַזֶּה כִּי יֵרָאֵנִי הָעַם וַתֹּאמֶר
 שַׁפְּחֹתְךָ אֲדַבְּרָה־נָא אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹלֵי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר
 אַמְתּוֹ:

שִׁים

מִהֲרַבִּית

(שִׁים לֵב: הַמֶּשֶׁךְ הַקָּטָן וְסַעֲיַפִּי הַשְּׂאֵלָה בַעֲמוֹד הַבַּא)

טו כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת־אֲמַתּוֹ מִכַּף הָאִישׁ
 יז לְהַשְׁמִיד אֹתוֹ וְאֶת־בְּנֵי יָחַד מִנְחַלַּת אֱלֹהִים: וְתֹאמַר שְׂפַחְתָּךְ
 יח יְהִי־נָא דְבַר־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ לִמְנַחֵה כִּי וּכְמֹלֶאכֶת הָאֱלֹהִים
 יח כִּן אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ לְשִׁמּוֹעַ הַטּוֹב וְהִרְעֵ וְהִי אֱלֹהֶיךָ יְהִי
 עִמָּךְ: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אֶל־נָא
 טז תִּכְחַדִּי מִמֶּנִּי דְבַר אֲשֶׁר אֲנִי שָׁאֵל אֶתְךָ וְתֹאמַר הָאִשָּׁה
 טז יְדַבֵּר־נָא אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִיךָ יוֹאֵב אֶתְךָ בְּכֹל־
 זֹאת וְתַעַן הָאִשָּׁה וְתֹאמַר חִי־נַפְשְׁךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אִם־אִישׁ וְ
 לְהִמְיִן וְלֹהֲשִׁמּוּל מִכָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כִּי־עֲבַדְךָ יוֹאֵב
 הוּא צִוִּי וְהוּא שֵׁם בְּפִי שְׂפַחְתָּךְ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
 כ לְבַעֲבוֹר סַבַּב אֶת־פְּנֵי הַדְּבַר עֲשֵׂה עֲבֹדְךָ יוֹאֵב אֶת־הַדְּבַר
 הַזֶּה וְאֲדֹנָי חָכֵם פַּחְכַּמַת מִלֵּאכֶת הָאֱלֹהִים לְדַעַת אֶת־כָּל־
 כא אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאֵב הִנֵּה־נָא
 עֲשִׂיתִי אֶת־הַדְּבַר הַזֶּה וְלֹךְ הָשֵׁב אֶת־הַנֶּעַר אֶת־אֲבִשְׁלוֹם:

א. קרא פסוקים 3, 8-11 בקטע שלפניך ואת הפירוש של רד"ק לפסוק 3.

יואב לא היה יודע מענה המלך, שְׂשִׁים בפיה כל הדברים, אלא כלל הדברים סידר לה.

(1) כיצד רד"ק מפרש את הביטוי "וישם יואב את הדברים בפיה"? (3 נקודות)

(2) הבא מפסוקים 8-11 ביסוס לפירושו של רד"ק. הסבר את דבריך. (5 נקודות)

ב. קרא פסוקים 13-21 בקטע שלפניך.

(1) מדבריה של האישה בפסוק 13 משתמעות האשמות כלפי דוד. ציין האשמה אחת,

והסבר את התעוזה שבהאשמה זו. (4 נקודות)

(2) בשל דבריה של האישה בפסוקים 14-17, יש פרשנים המאשימים אותה בפטפנטות.

הבא מדברי האישה בפסוקים אלה טיעון אחד המלמד כי אֵין בדבריה פרטים מיותרים,

והסבר כיצד טיעון זה מקדם אותה לקראת המטרה שלשמה באה לדוד.

(4 נקודות)

ח וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלֹשֶׁעַ אֶל-שׁוֹנִים
 ט וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וַתַּחזֶק-בּוֹ לֹאכַל-לֶחֶם וַיְהִי מְדִי עֲבָרוֹ יוֹסֵר
 י שְׂמָה לֹאכַל-לֶחֶם: וַתֹּאמֶר אֶל-אִשָּׁה הִנֵּה-נָא יָדַעְתִּי כִּי
 יא אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֲבָר עֲלֵינוּ תָּמִיד: נַעֲשֶׂה-נָא עֲלֵיתָ-
 יב קִיר קִטְנָה וְנִשְׂיִם לוֹ שֵׁם מְטָה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוּרָה וְהִיא
 יג בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יוֹסֵר שְׂמָה: וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שְׂמָה וַיֹּסֵר אֶל-
 יד הָעִלְיָה וַיִּשְׁכַּב-שְׂמָה: וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי נַעֲרוֹ קְרָא לִשְׁוֹנֵמִית
 יו הַזֹּאת וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּעֲמֵד לִפְנֵיו: וַיֹּאמֶר לוֹ אִמְרָנָא אֵלֶיָּהּ
 יז הִנֵּה חֲרָדְתִּי וְאֵלֵינוּ אֶת-כָּל-הַחֲרָדָה הַזֹּאת מָה לַעֲשׂוֹת לָךְ
 יח הַיֵּשׁ לְדַבֵּר-לָךְ אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל-שֵׁר הַעֲבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ
 יט עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁבֹּת: וַיֹּאמֶר וּמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גִּיחִזִּי אֲבַל
 כ בֶּן אִיזְרָאֵל וְאִשָּׁה זָקֵן: וַיֹּאמֶר קְרָא-לָהּ וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּעֲמֵד
 כא בַּפֶּתַח: וַיֹּאמֶר לְמוֹעֵד הַזֶּה כַּעַת חַיָּה אֶתִּי חֲבַקְתָּ בֶּן וַתֹּאמֶר
 כב אֶל-אֲדָנָי אִישׁ אֱלֹהִים אֶל-תִּכְזָב בְּשִׁפְחַתְךָ: וַתַּהַר הָאִשָּׁה
 כג וַתֵּלֶד בֶּן לְמוֹעֵד הַזֶּה כַּעַת חַיָּה אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֵלֶיָּהּ אֱלֹשֶׁעַ:
 כד וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל-אָבִיו אֶל-הַקְּצֵרִים: וַיֹּאמֶר
 כה אֶל-אָבִיו רֵאשִׁי וְרֵאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל-הַנְּעַר שְׂאֵהוּ אֶל-אִמּוֹ:
 כו וַיִּשְׂאֵהוּ וַיְבִיֵּאֵהוּ אֶל-אִמּוֹ וַיִּשָּׁב עַל-בְּרַכְיָה עַד-הַצְּהָרִים
 כז וּמִתּוֹ: וַתַּעַל וַתִּשְׁכְּבֵהוּ עַל-מִטַּת אִישׁ אֱלֹהִים וַתִּסְגֹּד בַּעֲדוֹ
 כח וַתֵּצֵא: וַתִּקְרָא אֶל-אִשָּׁה וַתֹּאמֶר שְׁלַחָה נָא לִּי אֶחָד מִן-
 כט הַנְּעָרִים וְאַחַת הָאֶתְנֹת וְאֲרוּצָה עַד-אִישׁ אֱלֹהִים וְאִשׁוּבָה:
 לד וַיֹּאמֶר מִדּוֹעַ אֶתִּי הִלַּכְתִּי אֵלָיו הַיּוֹם לֹא-חָדַשׁ וְלֹא שָׁבַת
 לו וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם: וַתַּחבֹּשׁ הָאֶתּוֹן וַתֹּאמֶר אֶל-נַעֲרָה נְהַג וְלָךְ
 לז אֶל-תַּעֲצֵר-לִי לְרַבֵּב כִּי אִם-אֲמַרְתִּי לָךְ: וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא אֶל-
 לח אִישׁ אֱלֹהִים אֶל-הַר הַכְּרִמָּל וַיְהִי כִּרְאוֹת אִישׁ-הָאֱלֹהִים
 לט אֶתָּה מִנְּגֵד וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי נַעֲרוֹ הִנֵּה הַשְׁוֹנֵמִית הִלְזוּ: עֲתָה
 מו רֵוִץ-נָא לִקְרָאתָהּ וְאִמְרָא-לָהּ הַשְׁלוֹם לָךְ הַשְׁלוֹם לְאִישׁךָ
 הַשְׁלוֹם לְיֶלֶד וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם:

את

את הלכת

א. קרא פסוקים 8-16 בקטע שלפניך.

(1) יש הטוענים כי במפגש בין אלישע לבין האישה השונמית נוהגות שתי הדמויות בגאווה

רבה. הסבר את הטענה, ובסס אותה על ראיה אחת בנוגע לכּל דמות (סך הכול –

שתי ראיות). (6 נקודות)

(2) בהמשך המסופר בפסוקים אלה חדלה האישה להיות גאה. הוכח זאת מן הכתוב,

והסבר מה גרם לכך. (4 נקודות)

ב. בחברה המקראית הפטריארכלית היה בדרך כלל מעמד הנשים נמוך מן המעמד של בעליהן.

הבא מפסוקים 19-26 שלוש הוכחות המלמדות שהאישה משונם הייתה דמות נשית יוצאת

דופן בחברה הפטריארכלית. (6 נקודות)

פרק שלישי — עוצמה והנהגה (20 נקודות)

ענה על שאלה 8 (חובה). (20 נקודות)

8. קרא במדבר, ל"ו, 1-12.

א ויקרבו ראשי האבות למשפחת בני גלעד בן מכיר בן מנשה
 ממשפחת בני יוסף וידברו לפני משה ולפני הנשאים ראשי
 ב אבות לבני ישראל: ויאמרו את אדני צוה ה' לתת את הארץ
 ג בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צוה ב' ה' לתת את נחלת
 ד עלפחד אחינו לבנתיו: והיו לאחד מבני שבטי בני ישראל
 ה לנשים ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחלת המטה
 ו אשר תהיינה להם ומגרל נחלתנו יגרע: ואסיהיה היכל לבני
 ז ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה להם
 ח ומנחלת מטה אבותינו יגרע נחלתן: ויצו משה את בני ישראל
 ט על פי ה' לאמר בן מטה בני יוסף דברים: זה הדבר אשר צוה
 י ה' לבנות עלפחד לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך
 יא למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים: ולא תסב נחלה
 יב לבני ישראל ממטה אל-מטה כי איש בנחלת מטה אבותיו
 יג ידבקו בני ישראל: וכל-בת ירשת נחלה ממטות בני ישראל
 יד לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו
 טו בני ישראל איש נחלת אבותיו: ולא תסב נחלה ממטה
 יו למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו מטות בני ישראל: כאשר
 יז צוה ה' את-משה בן עשו בנות עלפחד: ותהיינה מחלה
 יח תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות עלפחד לבני דדיהן לנשים:
 יט ממשפחת בני-מנשה בן-יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על-
 כ מטה משפחת אביהן:

- א. (1) על פי הקטע **במדבר**, ל"ו 1-12 שלפניך, הסבר כיצד הגבילו ראשי האבות משבט מנשה את ההישג של בנות צלפחד בנוגע לזכותן לרשת את נחלת אביהן (על פי **במדבר**, כ"ז, 6-7). (4 נקודות)
- (2) בחרסים שנמצאו בשומרון, בירת ממלכת ישראל, יש רשימות של בתי אב מנחלת מנשה. גם השמות חגלה ונעה נזכרים ברשימות אלה כשמות המציינים בתי אב. כיצד ציון שמות אלה בחרסי שומרון מלמד על ניצחון בנות צלפחד על הממסד הגברי שניסה להגבילן? (6 נקודות)
- ב. קרא גם **במדבר**, כ"ז, 1-5 ואת המדרש שלפניך.
- את הדבר הקשה יביאון אל משה. אמר לו הקב"ה: משה, אתה דן את הקושיות?! הרי בנות צלפחד באין [באות] לשאול בדין שאפילו תינוקות [...] משיביין עליו, ואין אתה יודע מה להשיבו! אלא "ויקרב משה את משפטן לפני ה'" (במדבר, כ"ז, ה'). (מלמד, ע"צ [עורך]. [תשס"ז]. מכילתא דרשב"י. ירושלים: ישיבת שערי רחמים ובית הלל, עמ' 134)
- (1) הסבר את הביקורת המופנית כלפי משה במדרש. (5 נקודות)
- (2) לדעתך, מדוע פנה משה אל אלוהים שיפתור סוגיה זאת? נמק את דבריך. (5 נקודות)

בהצלחה!